

mentom roztrúsená architektúra, okno sály je rámované krabmi a vimperkom. Úponky a listy sú o niečo štavňatejšie a neohrabanejšie ako v Merane a Reifensteine. Na tretej stene sú len jemné polychrómované úponky na bielom podklade.

³⁵ Weingartner, c. d., str. 50: Obrazy s čiernou kontúrou a bielym vysadeným svetlom na zelenom pozadí je technika známa v ranej renesancii (príklad: kláštor St. Maria Novella vo Florencii) i v nemeckom maliarstve (príklad: Tristanova izba v Runkelsteine) a dokázateľne prenikla i do grafiky (príklad: Dürerove *Pašije*).

³⁶ Ako ukážka možností ornamentálneho riešenia nech nám poslúži grafický list Daniela Hopfnera z roku 1510. V liste vykrajovanom v hustých oblúčikoch je uskutočnený zámer rytmizácie plochy listom i jeho pozadím. Táto negatívna plocha je vtiahnutá do aktu rytmizácie rovnakým podielom ako predná plocha. Veľké, vzájomne spletené oblúky listov a ich osí vytvárajú základný pohybový systém (R. Berliner, *Ornamentale Vorlage — Blätter des 15. bis 18. Jahrhundert*, I. diel, Leipzig 1925, tab. 56—58).

³⁷ R. Berliner, c. d., tab. c, 13: Nizozemský majster FvB. Pravdepodobne zlatník z Brugg, ktorého činnosť, nadväzujúca na Schongauera ako rytea, začala sa doká-

zateľne rokom 1488 a patrí pravdepodobne do obdobia 1480—1500. List pochádza z konca 15. storočia.

³⁸ J. Skuhřavý, *Ornament*, Praha 1906, tab. c, 24. A. Camesina; *Drei Tapetenmuster aus dem Anfange des fünfzehnten Jahrhunderts*, Mittheilungen der K. K. Central — Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale, IX. Jahrgang, Wien 1864.

³⁹ Napr. iluzívny záves v bývalom presbytériu kostola v Tepličke nad Váhom z roku 1578.

⁴⁰ Vl. Wagner odvodzuje sklon k dekoratívnosti na pozadiach tabuľových obrazov z Tirolska. Píše: „Pacher, ako aj majster z Uttenheimu a iní súčasníci tirolského maliarstva majú značnú náklonnosť k dekoratívnemu ornamentu, kompozične celkom vyrovnanému. Z formálnej stránky javí sa to na ozdobnosti rúcha, na používaní ornamentálneho pozadia, kompozične v geometrickom usporiadaní...“ *Príspevok k neskorogotickému maliarstvu severného Slovenska*, Bratislava X, 1936, str. 325.

⁴¹ Scény a zábavy zo života šľachty boli zobrazované aj v dobových tapisériách, kde pozadie, krajinu, nahrádza niekedy štylizovaný výsek krajiny, inokedy ornamentálna rastlinná zostava.

Literatúra

- Atz K., *Kunstgeschichte von Tirol und Vorarlberg*, Innsbruck 1909.
- Balaša G., *Príspevok k dejinám Zvolena*, Bratislava 1956.
- Balaša G., *Historické pamiatky Zvolenského okresu*, Zvolen 1964.
- Balogh J., *Az erdélyi renaissance*, Kolosvár 1943.
- Balogh J., Garas K., Dercsényi D., Gerevich L., *A magyarországi művészet a honfoglalástól a XIX. századig*, Budapest 1964.
- Balogh J., *A magyar renaissance építészet*, Budapest 1953.
- Berliner R., *Ornamentale Vorlage — Blätter des 15. bis 18. Jahrhunderts*, I a II, Leipzig 1925.
- Clasen K. H., *Die gotische Baukunst*, Postdam 1930.
- Clemen P., *Tirole Burgen*, Wien und Leipzig 1894.
- Čaplovič P., *Oravský zámok*. Pamiatky a múzeá VIII, 1958, 4.
- Dehio G., *Handbuch der Deutschen Kunstdenkmäler*, München—Berlin 1951—1952.
- Evans J., *Pattern. A Study of Ornament in Western Europe, 1180—1900*, I a II, London 1931.
- Forster G., *Magyarország műemlékei*, I a II, Budapest 1905—1915.
- Frankl P., *Die frühmittelalterliche und romanische Baukunst*, Potsdam 1926.
- Frodl W., *Die gotische Wandmalerei in Kärnten*, Klagenfurt 1944.
- Güntherová-Mayerová A., *Dejiny a súpis výtvarných pamiatok Oravy*, Turč. sv. Martin 1944.
- Güntherová-Mayerová A., *Renesančné umenie na Slovensku*. Pamiatky a múzeá IV, 1955, 3.
- Hammer H., *Mittelalterliche Wandgemälde in der Umgebung Innsbrucks*. Wiener Jahrbuch für Kunstgeschichte V, 1928.
- Chudomelka J., *Pamiatková úprava Thurzovho domu*. Pamiatky a múzeá VIII, 1959, 2.
- Karlinger H., *Die Kunst der Gotik*, Berlin 1927.
- Katalóg k výstave *Gotik in Tirol*, Innsbruck 1950.
- Kavuljaková J. — Menclová D., *Oravský zámok*, Bratislava 1963.
- Kopa J., *Ornamentika (Nástin vývoje ornamentu ve výtvarném umění)*, Praha 1936.
- Kowalczyk G., *Dekorative Skulptur, Figur, Ornament, Architekturplastik*, Berlin, b. v.
- Križanová E., *Oravský hrad a okolie*, Bratislava 1963.
- Kubinyi M., *Régi és új falfestmények az árvai várban*, Budapest 1908.
- Kubinyi M., *Zolyom megye műemlékei*. Archeológiai közlemények 1894, 4.
- Lajta E., *A Besztercebányai Thurzó — ház falképei*. Művészettörténeti értesítő XV, 1966, 1.
- Langewische K. R., *Innenräume deutscher Vergangenheit aus Schlössern und Burgen, Klöstern, Bürgerbauten und Bauernhäusern*, Leipzig 1925.
- Lutterotti O., *Grosse Kunstwerke Tirols. Die Wandgemälde von Schloss Lichtenberg in Vintschgau*, Innsbruck 1964.
- Lutterotti O., *Schloss Runkelstein bei Bozen und seine Wandgemälde*, Innsbruck 1964.
- Macek J., *Italská renaissance*, Praha 1965.
- Mach B., *Ornamentika (Přehled dějin, rozvoje a rázovitých forem umění okrasného všech dob)*, Praha 1900.
- Matějček A., *Dějepis umění*, II—IV, Praha 1924—1929.